

ISBN: 978-605-80300-6-0

© 2018 Ketebe Kitap ve Dergi Yayıncılığı A.Ş.

Ketebe Yayınları: 195

Tarih

Editör
Sezai Saraç

Kapak
Harun Tan

Düzeltili
Cihan Aldık

Mizanpaj
Nilgün Sönmez

1. BASKI

Kasım 2019
İstanbul

ketebe.com

Ketebe Yayınları
Sertifika No. 34989
Maltepe Mahallesi Fetih
Caddesi No: 6 Dk: 2
Topkapı 34010 İstanbul
Tel: 212.612 29 30
e-mail: ketebe@ketebe.com

Baskı ve Cilt
Matsis Matbaa Hizmetleri
San. ve Tic. Ltd. Şti
Sertifika No: 40421
Tevfik Bey Mah. Dr. Ali Demir Cad.
No: 51 Sefaköy Küçükçekmece /
İstanbul - Tel: 212 624 21 11

© Orijinal adı *World War Two: A Short History* olan bu kitabın Türkiye yayın hakları Telif Sözleşmesi gereği Ketebe Kitap ve Dergi Yayıncılığı A.Ş.'ne aittir.

İkinci Dünya Savaşı

NORMAN STONE

TÜRKÇESİ
İBRAHİM KAPAKLIKAYA

KETEBE

Norman Stone

Dünyaca ünlü İskoç tarihçi ve yazar Norman Stone, 1941 yılında doğdu. Uzun yıllar Oxford Üniversitesi'nde Modern Tarih bölümünde akademisyen olarak görev yaptı ve Cambridge Üniversitesi'nde dersler verdi. İngiltere eski Başbakanı Margaret Thatcher'ın danışmanlığını yaptı. Kariyerinin son yıllarında Bilkent Üniversitesi Uluslararası İlişkiler bölümünde Avrupa Tarihi dersleri verdi. Norman Stone, 2019 Haziran ayında 78 yaşında hayata gözlerini yummuştur.

Stone dünyanın önde gelen tarihçilerinden biri olarak görülmektedir. Sözde Ermeni Soykırımını reddetmekte ve ısrarla bu konunun tarihçilere bırakılması gerektiğini vurgulamaktadır.

Kitaplarından bazıları şunlardır:

The Eastern Front 1914-1917, Turkey: A Short History, World War Two: A Short History, Europe Transformed: 1878-1919, The Other Russia: The Experience of Exile, Hitler, İmpatorluk Oyunları.

İçindekiler

<i>Fotoğraf Listesi</i>	6
<i>Harita Listesi</i>	6
<i>Giriş</i>	7
BİRİNCİ BÖLÜM / İKİ SAVAŞ ARASINDA	25
İKİNCİ BÖLÜM / ALMANYA YÜKSELİŞTE	47
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM / BARBAROSSA	67
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM / PEARL HARBOR VE KUZEY AFRİKA	89
BEŞİNCİ BÖLÜM / RUSLARIN TARAF DEĞİŞTİRMESİ	109
ALTINCI BÖLÜM / FANATİZM VE NEFRET, KARGAŞA VE GECİKME	127
YEDİNCİ BÖLÜM / NAZİZM VE KOMÜNİZM	145
SEKİZİNCİ BÖLÜM / BATI VE DOĞU	163
DOKUZUNCU BÖLÜM / SAVAŞIN SONU	185
<i>Sonrası</i>	207
<i>Teşekkürler</i>	217
<i>Bazı Kaynaklar</i>	219

Fotoğraf Listesi

Versay Antlaşması'nın imzalanmasının ardından George Clemenceau, Woodrow Wilson ve David Lloyd Gerog, Haziran 1919

Zafer Takı'nın (Arc de Triomphe) altından geçen Alman askerleri, Haziran 1940

Lviv halkı Alman birliklerinin gelişini kutluyor, Temmuz 1941

Yeni Zelanda Birlikleri Batı Çölünde, Aralık 1941

Friedrich von Paulus Stalingrad'da teslim olduktan sonra, Şubat 1943

ABD Donanmasının cesur pike bombardıman uçağı pilotları Midway Muharebesi esnasında, Haziran 1942

Varşova gettosunda kuşatılan Yahudiler, 1943 yılı içinde belirsiz bir zaman

Normandiya yolundaki Amerikan birlikleri, Haziran 1944

Sovyet Birlikleri Brandenburg Gate'in kalıntıları üzerine bayrak ve flamalarını asarken, 1945

Harita Listesi

1923 Yılındaki Siyasî Sınırlar

En Geniş Sınırlarıyla Nazi İmparatorluğu, Güz 1942

Asya ve Pasifiklerde İkinci Dünya Savaşı, 1941-1945

Giriş

Dönemin başkentlerinde dikilen büyük anıtlara bakılınca, 1914 yılı Avrupası çok ihtişamlı görünür. Hepsinde bir zafer havası egemendir: Dünyanın kara yüzeyinin dörtte birinin imparatorluk merkezi olan Londra'daki The Mall; herkesin şehrin kısa süre içinde müzede bir sergiye dönüşeceğini hissettiği Viyana'daki yeni Hofburg; Macarların Orta Avrupa'ya gelişinin 1000. yıldönümünü kutlayan Budapeşte'deki Millennium Anıtı; Roma'da devasa Victor Emmanuel düğün pastası. Paris daha önce Napolyon tarafından inşa edildiği için, bu dönemin zafer havası kendisini daha çok Pont Alexandre III çevresinde gösteriyor. Eğer Avrupalı veya Amerikalı iseniz, kâinatın sahibi olduğunuzu sanırdınız ve Brüksel gibi (Kongo'da sömürge yönetimi vardı) daha küçük başkentlerin bile şatafatlı süslü binaları vardır.

Aslında bu dönemin en görkemli şehri Avrupa'da değil, İngiliz hükümdarlığının mücevherindeydi: dönemin genel valisi Lord Curzon için Sör Edwin Lutyens tarafından tasarlanan Yeni Delhi şehri. Lord Curzon 1904 yılında İngilizlerin Hindistan'ı "sonsuz kadar kalacak gibi" yönetmeleri gerektiğini

söylemişti. Oysa İngilizler 1947 yılında bu ülkeyi terk etmek zorunda kalacak, bütün bu ihtişamlı başkentler harabeye dönmüş veya en azından yıkık dökük bir görüntüye bürünmüş olacaktı. Berlin'in merkezi artık moloz yığınının ibaretti ve Siegesallee (Zafer Caddesi) üzerindeki Branderburg hükümdarlarının çirkin hantal büstleri, otlar, yanmış çalılıklar ve yakındaki hayvanat bahçesinden kaçmış hayvanların cesetleri üzerinden ters ters bakıyordu. Yüzyıl Kraliçe Victoria'nın gösterişli ve zengin cenaze töreniyle başlamış, dünyanın bütün liderleri Londra'ya gelmişlerdi. Oysa daha yüzyılın ortasına gelinmeden, 1945 yılında bütün imparatorluklar kendi cenaze törenlerine tanıklık edeceklerdi.

Birinci Dünya Savaşı'nın başlamasıyla İkinci Dünya Savaşı'nın sonu arasındaki otuz yıl, 1920'lerin ikinci yarısındaki kısa aralık hariç, felaketlerle doluydu. 1914 yılına kadar, birkaç karamsar yazar hariç, herkes ilerleme ve kalkınmaya inanıyordu. H.G. Wells bu dönemin baş sözcüsüydü. Ona göre bilim insanlığı kurtaracaktı. 1945 yılına gelindiğinde, Wells son kitabı *Mind at the End of Its Tether*'da tam bir karamsara dönüşmüştü. Ancak bir kez daha yanıldığı ortaya çıktı. 1945 yılı sonrası veya en azından 1947 yılında başlatılan Marshall Planı sonrası, barış ve refah egemen oldu ve otuz yıllık kâbus sona erdi. Dünya ya da en azından Batı dünyası daha önceki, ondokuzuncu yüzyılın sonlarındaki modeline geri döndü.

O yüzyılın son kırk yılı, eğer başlangıç noktasını göz önünde bulundurursanız modern tarihin en büyük ekonomik sıçrayışına tanıklık etmişti. Atlar ve arabalarının yerini motorlu araçlar almış; hastaneler enfeksiyon ve sancılar içinde ölüm mekânlarından, şifahanelere dönüşmüş; film, uçak, psikoanaliz, gökdelen, telefon gibi modern bir çok ürün o kuşakta ortaya çıkmıştı. Ortalama ömür süresi uzamış ve nüfus iki katına çıkmıştı. Ayrıca devrin kültürel yaşamı da hayranlık uyandırıcıydı. Bir doğa bilimci için 1910 dünyası mucize gi-

biydi. Pasaportunuz olmadan ve çok fazla para harcamadan Belçikalı sanayici Ernest Solvay'ın düzenlediği uluslararası toplantılara gidebilir; matematik ve fiziği dünyanın en güçlü beyinleriyle tartışabilirdiniz: Henri Poincaré, Albert Einstein, Marie Curie. Eğitim alanında ülkelerin büyük çoğunluğunda liseleri bugünün üniversitelerinden daha iyi hale getiren reformlar yapılmıştı. İnsanlar Kutsal Kitabı ve ulusal klasikleri biliyorlardı; müzik performansı olağanüstü derecede yüksekti. Yayınlar boldu ve Thomas Mann gibi ciddi yazarlar ve Richard Strauss gibi (her ikisi de para konusunda çok titizdi) besteciler zengin olabiliyordu. Ancak yazarlar yine de karamsar olmakta haklıydı. Çünkü önce Birinci Dünya Savaşı bu yüzden çıktı ve neticesinde de İkinci Dünya Savaşı çıktı. Neden?

Elbette bu sorunun kısa cevabı Almanyadır. Otto von Bismarck'ın kurduğu İmparatorluk büyük bir başarı öyküsüydü ve bu imparatorluğu yönetenler o öykünün gölgesinde yaşadılar. Almanlar zamanla Slavları aşağı ırk olarak görmeye başladılar. Milyonlarca Polonyalı batıya, Silezya'ya veya endüstriyel Ruhr bölgesine göç etmeye başladı ve asimile edilmeleri kuşaklar aldı. Prusya kralları sonunda Polonya dilini öğrenmek zorunda kaldılar. Oğlunun bu dili öğrenmesini ilk yasaklayan ise Kayzer II. Wilhelm'in milliyetçi-liberal babası oldu. Genel olarak Prusya'nın, liderleri genellikle ya Alman veya Almanlardan çok etkilenmiş kişiler olan Rusya ile çok yakın ilişkisi vardı. Ancak 1890'lı yıllarda Batıda Rusya'nın geri kalmış ve barbar ulus olarak kabul edilmeye başlanmasıyla birlikte bu durum değişti.

Rusya aynı zamanda Almanyanın rakibi Fransa ile askerî ittifak kurdu ve karşılığında büyük miktarlarda Fransız yatırımı aldı. 1914 yılına gelindiğinde bu ittifakın sonuçları alınmaya başlanmıştı. Rusya hızla Batıya yetişiyordu ve Alman askerî çevrelerinde iki cepheli bir savaşta ezileceklerine dair büyük bir kaygı ortaya çıktı. Bu kaygının doğurduğu teyakkuz hali